

Genforenings- og Grænsemuseet

Protektor: H.E. Ingolf, Greve af Rosenborg

2020 - ET HELT ANDERLEDES ÅR

Genforenings- og Grænsemuseet kunne i 2020 fejre både museets 25-års jubilæum og 100-året for Genforeningen. Fejringen blev skudt godt i gang med hele landets

fejring af Jubelåret 2020 med en gallaforestilling i Det kongelige Teater den 10. januar og en festgudstjeneste i Københavns Domkirke den 12. januar.

Det er frivillige ildsjæle, som har skabt, drevet og fortsat driver Genforenings- og Grænsemuseet, båret af indtægter fra de besøgende, private sponsorer, fonde og Kolding Kommune. Den fantastiske indsats som de hver især yder, er bestyrelsen de frivillige en meget stor tak skyldig.

De frivillige er ofte frivilligt aktive ved museet gennem flere år. Ja, en enkelt frivillig, Dorte Lyngbye, har sågar været med i 25 år. I 2020 ydede de frivillige en stor indsats med bl.a. at servicere de mange besøgende gæster, vedligehold af museumsbygningerne og pasning af

den flotte museumshave. Et væsentligt brændstof til dette frivillige arbejde kan tilskrives vores gæsters glæde og begejstring ved besøg på vores museum, hvilket museets gæstebog til fulde dokumenterer.

10.7.2021

Genforeningen 101 år

Genforenings- og Grænsemuseet 26år

Genforenings- og Grænsemuseet fik tidligt i 2020 mange besøgsbookinger til kalenderåret 2020, men covid-19 restriktionerne betød, at mange af disse besøg efterfølgende blev aflyst eller udskudt, men efter genåbningen af kulturinstitutionerne vendte flere grupper tilbage igen og lavede nye bookinger enten i 2020 eller 2021.

Lukningen af museet pga. covid-19 kan dog bestemt ikke ses på museets besøgstal for 2020. Ved udgangen af november kunne museet notere at have haft **9.032 gæster** mod normalt ca. 4000 gæster om året.

Museets bestyrelse vedtog allerede i november at lukke museet i de i forvejen stille måneder december og januar, for derved at bidrage til begrænsningen af covid-19. Det giver tid til refleksion over det interne arbejde på museet - og tid til at opbygge glæden rigtig meget til næste års museumssæson, fejring af Genforeningens 101 års jubilæum og Genforenings- og Grænsemuseets 26 års fødselsdag - et år, som vi allerede nu har udråbt til at være **"2021 - et JUBELÅR, Version II"**.

Kaj G. Nielsen

Formand for Genforenings- og Grænsemuseums Fonden

2020

Den 15. januar deltog hele bestyrelsen i Jydske Vestkystens event - "Kulturpris-uddeling 2020" - i Esbjerg Musikhus. Genforenings- og Grænsemuseet var nomineret til kulturprisen bl.a. med begrundelse i den fantastiske frivillige indsats, som mange gode og dygtige mennesker yder år efter år.

Senere i januar fik museet fremstillet en 20-minutter lang introduktionsvideo om museets historik og udstilling, som i november 2020 fik følge af en tilsvarende tysksproget video tilegnet tysktalende gæster på museet. Videoen er blevet til i et samarbejde med den tyske skole i Haderslev og skolens tidligere viceskoleleder Franz Christiansen, som har indtalt de tyske tekster.

Den 3. februar var Den gamle Grænseskro's festsal bygget om til et TV-Sydstudie, hvor Søren Vestergaard fra TV-Syd om aftenen afviklede et talkshow med flere aktører. Genforenings- og Grænsemuseet var repræsenteret ved museets formand, som fortalte anekdoter fra Genforeningen. Selv om der var begrænset antal pladser, lykkedes det at få plads til en del af museets frivillige.

Den 6. februar deltog hele flokken af frivillige i Sigurd Baretts genforeningsshow på Christiansfeld Centeret med efterfølgende fremvisning af museets nye videopræsentation, orientering om Genforeningsårets highlights, årets gang på museet og efterfølgende hyggeligt samvær.

10. februar 2020

Den 10. februar, på 100-årsdagen for folkeafstemningen i 1920, udgav Danmarks-Samfundet et flot tobindsværk på museet om Genforeningen. 90 inviterede gæster deltog. Det flotte tobindsværk er skrevet af museumsven Steffen Riis, Værløse, som fortæller at han blev inspireret til at skrive bøgerne ved et museumsbesøg på museet 5 år tidligere. Derfor ønskede forfatteren, at udgivelsen skulle finde sted på Genforenings- og Grænsemuseet. Danmarks-Samfundet stod for udgivelsen, som blev finansieret af Kolding Kommune.

Flaghejsning den 10. februar 2020 i forbindelse med udgivelsen af Danmarks-Samfundets bogudgivelse af Steffen Riis' bogværk

Danmarks-Samfundets formand Erik Fage-Pedersen og hustru, Steffen Riis og stående lokalformand for Danmarks-Samfundet, Kolding, Daniel Klestrup Bjørge

Viceborgmester Søren Rasmussen, Kolding takkede Søren Riis og Danmarks-Samfundet, Kolding

Fra venstre: Kaj G. Nielsen, Daniel Klestrup Bjørge, Steffen Riis, Søren Rasmussen

Bogsalg i museets reception

Steffen Riis overrækker en gave fra en museumsven i Værløse. Banneret hængte bageren i Broager op i sin butik omkring afstemningsdagen den 10.2.1920

Komponist og pianist Bente Ibenfeldt akkompagnerede gæsternes sang

Lige som landets øvrige kulturinstitutioner blev museet så ramt af de restriktioner, som regeringen indførte i marts 2020 på grund af covid-19. Restriktionerne betød, at museet måtte holde lukket fra midten af marts til midten af maj.

Det betød aflysning den **14. marts** af udgivelsen af museets “Jubilæumsskrift 1993 – 2020” og publikationen “1920-Grænsen”, aflysning den **5. maj** af foredraget om 100-året for Sønderjysk Kommando, aflysning den **25. maj** af fællesarrangementet med DGI og "Operation træ-mærkning", hvor nummererede messingskilte skulle påmonteres 271 lindetræer på Kongens Allé fra den nordlige Kongesten til indkørslen til Christiansfeld og endelig den **15. juni** aflysning af foredraget "Genforeningen lever"

Da museet genåbnede i maj, var det med restriktioner i forhold til antal besøgende på museet, og museet måtte heller ikke længere gennemføre egentlige rundvisninger for grupper.

15. juni 2020

Genforenings- og Grænsemuseet fik i 2020 også besøg fra det officielle Danmark.

Både Forsvarsministeren og Statsministeren besøgte på eget initiativ museet den 15. juni og blev budt velkommen af borgmester Jørn Pedersen, museumsbestyrelsen og museets ildsjæle. Det dobbelte ministerbesøg var ikke meldt officielt ud, da man ikke ønskede at tiltrække større opmærksomhed og derved overtræde forsamlingsforbuddet. Under besøget plantede de to ministre i fællesskab en lille Kongeeg i museets have.

Bestyrelsesmedlem Knud Erik Dinesen
tog imod forsvarsminister Tine Bram-

Statsminister Mette Frederiksen
og museumsformand Kaj G.
Nielsen på vej til museet

Der lyttes intenst til museumsfortællingen

Kongeegen plantes og bestyrelsesmedlem Frank Smits er klar til at hjælpe....

Pressemøde i museets baghave

Bestyrelsesmedlem Kirsten Abild overrakte museets gaver til ministrene - her til forsvarsministeren

25 og 100-års jubilæum fejret

Den 10. juli 2020, på 100-årsdagen for Genforeningen, kunne Genforenings- og Grænsemuseet fejre sit 25-års jubilæum.

Oprindeligt skulle fejringen af 100-års-jubilæet have fundet sted samme dag som Kolding Kommunes officielle fejring af Genforeningen, hvor H.M. Dronningen

skulle have deltaget. Denne fejring blev dog udskudt til midten af juni 2021, hvor vi glæder os til endelig at kunne afsløre markeringen af 1864-1920 grænsen, bronzeskulpturen og bronzebåndet som nedlægges i landevejen og cykelstierne på det sted, hvor den slettede grænse lå.

Der var lagt op til et stille arrangement med museets bestyrelse og frivillige med morgenkaffe og nedlæggelse af en beskedn bukete ved Kongestenen, men det kom til at gå helt anderledes med bl.a. deltagelse af borgmester Jørn Pedersen, formanden for Kulturudvalget i Kolding Jesper Elkjær og repræsentanterne fra Haderslev Kaserne, regimentschef oberst Lars Mouritsen og regimentsbefalingsmand chefsergent Morten Nielsen, som alle også gerne ville nedlægge blomster sammen med museet. Bestyrelsesmedlem i museets bestyrelse, Kirsten Abild mindedes 100-året for Kongens ridt - og udtalte bl.a. dette: ***"Tænk – at stå her, den 10. juli 2020, - præcis 100 år efter at Kong Christian den X. red over den slettede grænse ind i Sønderjylland, det gamle***

Museets Bestyrelsesmedlem Kirsten Abild holdt festtalen med start præcis kl. 9.20

Borgmester Jørn Pedersen efter blomsternedlægningen

Også repræsentanter fra Haderslev Kaserne lagde blomster

**genvundne land.
Det er Danmarks Historie!
– Det går lige i hjertet”.**

Efterfølgende brunch for inviterede gæster, åbent hus på museet med over 500 gæster - ja faktisk var der kø i tre timer for at komme ind, da coronarestriktionerne forbød flere end 50 gæster på museet ad gangen.

Desuden bød dagen på gratis hestevognskørsel i det historiske område omkring museet og udgivelse af museets jubilæumsskrift, "Genforenings- og Grænse-museet i ord, klip og billeder fra 1993 til 2020" samt museets nyeste bog "Grænsen ved Frederikshøj" med Den gamle Grænssekro som omdrejningspunkt i perioden fra 1895 til 1920.

Museum Sønderjylland fejrede dagen sammen med os ved at stille Genforeningsbussen op på museets P-plads.

Fejringen, som var tilpasset de gældende covid-19 restriktioner, var bl.a. besøgt af transportminister Benny Engelbrecht og EU-parlamentsmedlem Asger Christensen, og der var samtidig en virkelig god pressedækning, blandt andet fra de trykte medier, TV2, som også sendte direkte et direkte indslag kl. 12:00 og DR. Radio Syd sendte direkte fra det mobile studie på museets P-plads fra kl. 06:00 til 12:00.

Ved Kongestenen. Borgmester Jørn Pedersen ses til venstre i billedet foran rullende kameraer

Radio Syd på pletten foran museet fra kl. 06:00 til 12:00 med direkte udsendelser

Blomster til Lene Klint, som skabte museets logo for 25 år siden. Logoet bruges stadigvæk i alle sammenhænge!

Jubilæumsbrunch på Den gamle Grænseskro.
Taleren er æresmedlem Peder Graasbøll

Tre timers kø i regnvejr ved museets
glasindgang

25 års trofast indsats som museumsvært blev
bl.a. belønnet med en messingplakette

Museets gratis hestevognsture i det
historiske område, var meget populære

Museum Sønderjyllands Genforeningsbus fejrede dagen på museets P-plads

Den 20. juli

Den 20. juli besøgte så også kulturminister Joy Mogensen ganske uopfordret museet. Den præcise besøgstid var på forhånd aftalt med ministerens sekretær - men blev overskredet med halvfjerds hyggelige minutter.....

På fotoet til højre ses fra venstre: viceborgmester Søren Rasmussen, Kolding, næstformand Christian Rasmussen, bestyrelsesmedlem Bent Kiil, kulturminister Joy Mogensen, formand Kaj G. Nielsen, kasserer Frank Smits og bestyrelsesmedlem Knud Erik Dinesen.

Kulturminister Joy Mogensen og viceborgmester i Kolding, Søren Rasmussen

Kulturminister Joy Mogensen, formand Kaj G.Nielsen og næstformand Christian Rasmussen

Kulturminister Joy Mogensen og formand Kaj G.Nielsen på museets arkiv

Den 5. september

havde Genforenings- og Grænsemuseet sagt ja til at deltage i Kolding Kommunes markering af Flagdagen (markeringen af danske soldaters indsats i tjenesten), som skulle være afviklet på museets P-plads og på museet, men det store arrangement måtte desværre også aflyses p.g.a. forsamlingsforbudet.

Den 9. september

Aflysning behøvede vi til gengæld ikke, da museets flok af frivillige ildsjæle tog på den årlige studietur den 9. september. Første stop på Zeppelinmuseet i Tønder - og sidste stop på Michelsens gård i Aabenraa. Honningkagehuset i Christiansfeld sendte, som de velvilligt plejer, wienerbrød med til de frivilliges medbragte formiddagskaffe.

Zeppelinhallen i Tønder
blev studeret grundigt

Zeppelinhallen i Tønde

Kaffebord med hjemmebagt sigtebrød, grevelfedt og gammeldags æblekage på Michelsens gård i Aabenraa

Æresporten på Michelsens gård i Aabenraa

Glade museumsvenner offer et fint besøg på Zeppelinmuseet

Hen over året 2020 skete der på trods af Coronaepidemien meget, bl.a. dette: Genforenings- og Grænsemuseet deltog i juryen, som udvalgte det vindende projekt i en designkonkurrence om **nyfortolkning af den ikoniske æresport fra 1920.**

Vinderprojektet (modelfoto)

Når den udskudte officielle fejring af Genforeningen sker i 2021, skal den nyfortolkede æresport stilles op på dagen for Dronningebesøget på det sted, hvor den historiske og mest kendte æresport stod i 1920. Modelfoto af æresporten ses til venstre.

Genforenings- og Grænsemuseet markerede den **11. november 102-**

årsdagen for Våbenstilstanden i 1918. Bl.a. med flagning på halv stang fra kl. 08:00 til 11:00 - derefter hel stang resten af dagen.

46 gæster mødte senere på dagen forfatter Helle Juhl, som med udgangspunkt i sin bog "Mathildes krig" fortalte om en dansk kvindeskæbne under Stillehavskrigen 1914-1918, en autentisk historie om en kvinde fra Oksbøl, som blev en lille brik i det store politiske spil i Stillehavskrigen i Første Verdenskrig.

Forfatter Helle Juhl fortæller...

Den **17. november** kunne 40 deltagere høre chefredaktør Mads Sandemann fortælle om sine bedsteforældres skæbner og oplevelser - efterfulgt af et foredrag om Genforenings- og Grænsemuseets udvikling fra 1993 til 2020 under overskriften "Bag om Genforenings- og Grænsemuseet". Arrangementet var et af JyskeVestkystens mange tilbud til avisens læsere.

Genforenings- og Grænsemuseet har også i 2020 samarbejdet med flere forskellige andre kulturelle aktører, og har bl.a. i 2020 bidraget med udlån af udstillingsgenstande til Christiansfeld Centerets udstilling om Genforeningen. Dette udlån er nu forlænget til 21.6.2021. Museet står til rådighed for skoleklasser, som ønsker at besøge udstillingerne og høre om Genforeningen.

Sedlerne fra Dybbøl Kommune

- årets motiv på museets støttebeviser

- af Steffen Riis, Værløse

Nødpengersedlerne fra Dybbøl Kommune er omgærdet med stor mystik, idet sedlerne blev beslaglagt af Den Internationale Kommission og senere brændt. Kommunen fik en bøde på 5.000 mark bl.a. fordi kommunen ikke havde ansøgt om tilladelse til udstedelsen, og desuden fordi sedlernes pålydende var i dansk mønt. Danske kroner blev først lovligt betalingsmiddel i Nordslesvig den 20. maj 1920.

Alligevel er sedlerne fra Dybbøl Kommune helt almindelige blandt samlere i vore dage, og det er tilmed sådan, at sedlerne forekommer i fire forskellige papirtyper. Det tyder på, at opsynet med de beslaglagte sedler ikke har været særligt effektivt. Men vi tager historien fra begyndelsen, og som den fremgår af arkiv nr. A540 ved Lokalhistorisk Arkiv for Sønderborg og Dybbøl:

Det fremgår af sagen, at der blev fremstillet 50.000 sedler med værdien 25 øre og 100.000 af værdien 50 øre, og af sedlernes bagside fremgår det tydeligt, at de er udgivet af Dybbøl Kommune den 18. april 1920, og derfor traditionen tro bærer kommuneforstanderens underskrift. Nogle dage senere foretager landråd Andreas Karberg, på vegne af Den Internationale Kommission (CIS), en beslaglæggelse af næsten hele oplaget, men på det tidspunkt er ca. 1500 sedler af hver solgt til kommunens beboere. Den 23. april 1920 afholdes et opklarende møde med hele kommunerådet på landrådets kontor, og det fremgår af referatet, at spørgsmålet om nødpengersedlerne ikke har været forelagt, og derfor ikke er godkendt, hverken af Kredsudvalget (Amtet) eller Den Internationale Kommission. Alle medlemmer af kommunerådet bedyrer, at de ikke vidste, at en godkendelse var nødvendig, og at de ikke mener at have begået noget strafbart. Derimod fremgår det ikke entydigt, hvor-

Betal støttebeviset 150,- kr. NEMT, HURTIGT og BILLIGT:

Overførsel af beløbet fra bank til museets bankkonto:

Bankens reg. nr.: 9743 – og kontonr.: 0622834

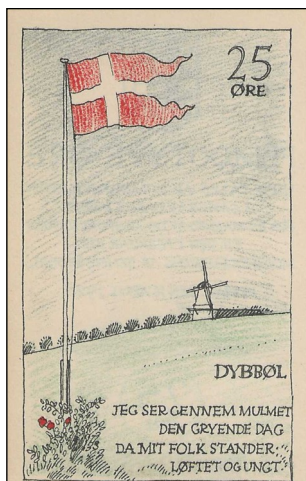
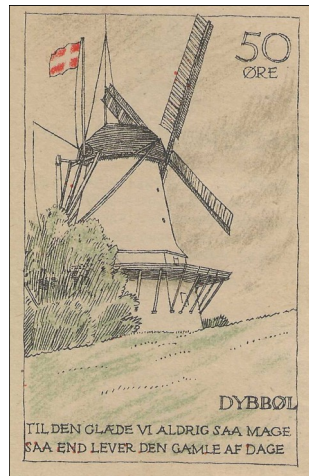
Betaling af indbetalingskort: Udfyld kodelinien med 01 og kontonr. 0622834

MobilePay: 93804

**VIGTIGT: HUSK ALTID - UANSET BETALINGSMÅDE - AT
MEDSENDE NAVN OG ADRESSE OG SKRIV ”STØTTEBEVIS” PÅ
BESTILLINGEN**

for sedlerne skulle beslaglægges. Mest sandsynligt skyldtes det den manglende godkendelse, og desuden at sedlerne var udstedt i dansk mønt, som ikke i april 1920 var lovligt betalingsmiddel. Tilsammen har det været for meget for CIS, og derfor måtte sedlerne inddrages. Det fremgår desuden af referatet af mødet den 23. april, at Dybbøl Kommune *ikke* har betalt for fremstillingen af sedlerne, som beløber sig til ca. 3.300 kroner.

Sedlernes udformning blev lagt i hænderne på medlem af kommunerådet, mejeriejer Jørgen Zachariassen, som vist nok valgte de små tekster, der findes på sedlernes forside. Zachariassen bad arkitekt Thomas Havning, København om at tegne sedlerne, og med hjælp fra arkitekt Martin Nyrup, København blev sedlerne trykt hos Philipsen & Co. Litografisk Anstalt, København. Pris 3.232,50 kr. som Jørgen Zachariassen formodes at have betalt af egen lomme. Dagen efter "forhøret" på landrådets kontor, afsiger Den Internationale Kommissions særlige domstol dom i sagen. Kommuneforstander Jørgen Hansen idømmes "einer Geldstrafe vom 5.000 Mark", som han betaler til Kommissionens Gendarmerikontor i Sønderborg den 14. maj 1920.

Hen på sommeren forsøger Dybbøl Kommune at få de beslaglagte sedler frigivet og påstemplet "Ugyldig som betalingsmiddel", for derefter at sælge sedlerne til minde om Genforeningen. Politimesteren i Sønderborg meddeler 28. juli 1920 Dybbøl Kommune tilladelse hertil, men udleveringen finder ikke sted. Den 11. august 1920 skriver selveste CIS generalsekretær, Charles Brudenell-Bruce til Dybbøl Kommune, at sedlerne ikke kan frigives, da de skal brændes under kontrol.

Nu rykker historien om sedlerne et halvt år frem. Dybbøl Kommune konstaterer i februar 1921, at et antal af de beslaglagte sedler er kommet i omløb på ulovlig måde. Kommunens sagfører skriver til politimester i Sønderborg for at få oplyst, hvor sedlerne har været opbevaret. Den 24. februar svarer politimesteren, at sedlerne ved beslaglæggelsen den 23. april 1920 blev henlagt på Gendarmerikontoret i Sønderborg kredshus. I juni måned blev sedlerne flyttet til politikontoret på rådhuset, men da der ikke fandtes en fortegnelse over sedlerne, var det ikke muligt at konstatere, hvilke eller hvor mange sedler der fandtes på det tidspunkt. Sedlerne henlå nu på politimesterens kontor, og hen på sommeren blev sedlerne, efter ordre fra kaptajn Hjelmfeldt, udleveret til en gendarm, som sammen med to af politimesterens betjente overvågede at sedlerne blev brændt.

Politimesteren mere end antyder, at et vist antal sedler kan være udtaget til medlemmer af Dybbøl kommuneråd inden beslaglæggelsen og senere til private samle- re og andre. Afslutningsvis peger politimesteren på, at landråd Karbergs kvittering ved beslaglæggelsen kun lyder på 30.000 stk. 25 øres og 80.000 stk. 50 øres sedler.

Det tyder på, at der ikke har været passet særlig godt på sedlerne fra Dybbøl Kom- mune, ligesom der åbenbart er tvivl om hvor mange sedler, der blev beslaglagt og senere brændt. I sagsmappen hos Sønderborg Lokalarkiv findes et skriftligt tilbud fra trykkeriet (Philipsen & Co.) stilet til Sognerådsformand Zachariassen, dateret 8. maj 1920 på trykning af 10.000 sedler 25 øre og 20.000 sedler 50 øre. Men det fo- rekommer efter beslaglæggelsen og bøden på 5.000 mark ikke sandsynligt, at Za- chariassen skulle have haft mod til at bestille endnu et oplag af sedlerne fra Dybbøl Kommune.

Steffen Riis, steffenriis@outlook.dk

Dette Nyhedsbrev er udsendt med støtte af

toptrykgrafisk

GENFORENINGS- OG GRÆNSEMUSEET

Koldingvej 52, 6070 Christiansfeld - tlf. 7557-3003

e-mail: info@genforeningsmuseet.dk – www.genforeningsmuseet.dk

Nyhedsbrev - udgivet af Genforenings- og Grænsemuseums Fonden, Januar 2021

Redaktion & layout: Kaj G. Nielsen

Foto: Jørgen Ibenfeldt - Jørgen Kølle - Kaj G. Nielsen - Brith og Kristian Langborg Hansen

Korrektur: Kate Heiby, Ingolf Becker, Søren Nielsen

ÅBNINGSPERIODER i 2021 og NYE PRISER

- Se museets hjemmeside

25 år med Greve Ingolf som protektor

PRESSEMEDDELELSE

H.E. Greve Ingolf af Rosenborg gav mandag – ved en lille uhøjtidelig samling – Genforenings- og Grænsemuseet ved Frederikshøj i Christiansfeld kom som protektor for det nye museum, som blev indviet den 10. juli 1995. Dermed gik et længe næret ønske i opfyldelse for Fondsbestyrelsen for det Grænsemuseum.

Den synlige markering af begivenheden fandt sted da Greve Ingolf – på besøg – skruede en messingplakette med inskriptionen – H.E. Greve Ingolf af Rosenborg – Genforenings- og Grænsemuseet – fast på væggen under et indrammet foto af sig selv.

Bestyrelsen udtrykker glæde over at få en protektor med rødder tilbage til Kong Christian d. X, som i den 10. juli 1920 red over den slettede grænse på det sted, hvor nu Genforenings- og Grænsemuseet ligger. Greve Ingolf er sønnesøn af Christian d. X og bor på gården Ege. Greve Ingolfs og Grevinde Inges store bevågenhed. Greveparret har ved den officielle og uofficielle – besøgt museet, og parret har også foræret flere gaver.

Mandag den 18. marts 2021 har H.E. Ingolf, Greve af Rosenborg 25-års jubilæum som Genforenings- og Grænsemuseets protektor.

Vi ønsker stort tillykke og siger tak for mange gode oplevelser og besøg på museet i de 25 år.

